

УДК 378.014 (477)

DOI: 10.35340/2308-104X.2019.82-1-06

**СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА
ПРАВОСЛАВНИХ ЦЕРКОВ
УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ****МАРТИШИН Д. С.,**
кандидат наук з богослов'я,
доцент, завідувач кафедри
українознавства, православ'я та
теології, Міжрегіональна
Академія управління
персоналом**SOCIAL POLICY OF THE
ORTHODOX CHURCHES OF
UKRAINE IN THE CONTEXT
OF PUBLIC ADMINISTRATION****MARTYSHYN D.,**
Candidate of Sciences in Theology,
Associate Professor,
Head of the Department of
Ukrainian Studies, Orthodoxy and
Theology, Interregional Academy
of Personnel Management

У статті подано виклад сучасних теоретичних засад соціальної політики українських православних церков і практичної діяльності релігійних громад в умовах процесів глобалізації. Показано взаємозв'язок соціального вчення церкви з державним управлінням, політологією, філософією та соціологією. Осмислено актуальні проблеми в реалізації соціального служіння церков та можливі шляхи модернізації соціальної політики церкви. Автор вважає, що соціальна сфера не лише суспільства, але й церковного буття являє собою складну й динамічну парадигму духовного й соціального розвитку сучасного світу. Вона характеризується низкою різнобічних параметрів, які окреслюють парадигми життєдіяльності людства. Оскільки особисте життя, професійна діяльність і місія християнина відбуваються у житті держави, то й будь-які зміни у ній приводять до змін у становищі окремої людини, і навпаки. Соціальна політика церкви є одним з головних напрямів місії церкви у сучасному світі і має відповідати теологічній думці християнства. Ігнорування релігійними громадами питання соціальної політики може призвести до втрати конструктивного й позитивного впливу релігії на життя суспільства.

Ключові слова: соціальна політика церкви, теологія, держава, християнство, релігія, соціальна думка, наука, філософія, політика, соціальна доктрина, мораль, духовність, творчість, державне управління.

В статтє представлено изложение современных теоретических основ социальной политики украинских православных церквей и практической деятельности религиозных общин в условиях процессов глобализации. Показана взаимосвязь социального учения церкви с государственным управлением, политологией, философией и социологией. Осмыслены актуальные проблемы в реализации социального служения церквей и возможные пути модернизации социальной политики церкви. Автор считает, что социальная сфера не только общества, но и

церковного бытия представляет собой сложную и динамичную парадигму духовного и социального развития современного мира. Она характеризуется рядом всесторонних параметров, которые определяют парадигмы жизнедеятельности человечества. Поскольку личная жизнь, профессиональная деятельность и миссия христианина проходят в жизни государства, то и любые изменения в ней приводят к изменениям в положении отдельного человека, и наоборот. Социальная политика церкви является одним из главных направлений миссии церкви в современном мире и должна соответствовать теологической мысли христианства. Игнорирование религиозными общинами вопросов социальной политики может привести к потере конструктивного и позитивного влияния религии на жизнь общества.

Ключевые слова: социальная политика церкви, теология, государство, христианство, религия, социальная мысль, наука, философия, политика, социальная доктрина, мораль, духовность, творчество, государственное управление.

The article describes the modern theoretical foundations of social policy of Ukrainian Orthodox Churches and the practical activities of religious communities in the conditions of globalization processes. The interrelation of the social doctrine of the Church with public administration, political science, philosophy and sociology is shown. The actual problems in implementing the social service of Churches and possible ways of modernizing the social policy of the Church are comprehensively understood. The author believes that the social sphere not only of society, but also of Church life is a complex and dynamic paradigm of spiritual and social development of the modern world. It is characterized by a variety of versatile parameters that outline the paradigms of human life. Since the personal life, professional activity and mission of a Christian occur in the life of the state, then any changes in it lead to changes in the situation of the individual and vice versa. The social policy of the Church is one of the main directions of the mission of the Church in the modern world and should correspond to the theological thought of Christianity. Ignoring by religious communities the issue of social policy can lead to the loss of the constructive and positive influence of religion on society.

Keywords: social policy of the Church, theology, state, Christianity, religion, social thought, science, philosophy, politics, social doctrine, morals, spirituality, creativity, public administration.

Постановка проблеми. В контексті суспільно-політичних змін України та в умовах багатогранних процесів глобалізації зростає вага соціальної політики християнських церков, теологічної думки християнства у формуванні богословських відповідей на виклики сучасного світу. Особливо це виявляється під час трансформацій економіки, політики та пошуку суспільством духовних ідей розвитку країни, коли безумовно, зростає роль релігійних і духовних цінностей в гуманітарній сфері.

На нашу думку, розвиток соціальної політики православних церков України безпосередньо впливає на формування суспільної думки, внутрішнього світу особистості, розвиток громадянського суспільства та духовну культуру країни. Саме у пізнанні соціальних інтересів людини, суспільства, у мотивації

соціальної дії релігійних громад полягає призначення соціальної політики церкви, насамперед соціального вчення українського православ'я.

Вважаємо, що взаємовідносини українського православ'я з українською державою у процесі суспільно-політичних трансформацій, вивчення соціальної доктрини християнства, політичної теології є важливим як для державного управління, так і для подальшого науково-теоретичного та інформаційно-аналітичного осмислення суспільно-політичних відносин держави та релігійних організацій в Україні. Проблема державно-церковних відносин завжди була актуальною, оскільки діалог, взаємодія церкви та держави значною мірою визначали вектор духовного та політичного розвитку суспільства упродовж усієї складної та багатогранної історії людства [6, с. 10 – 12].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Доктринальні питання соціальної політики української держави у діалозі з релігійними організаціями досліджували вітчизняні науковці, серед яких М. Алфьоров, В. Альохін, Е. Афонін, В. Бебик, В. Бондаренко, І. Бідзюра, В. Бесараб, М. Головатий, В. Гошовська, І. Гнибіденко, А. Зінченко, Б. Зайчук, О. Зарудний, Ю. Кальниш, А. Колодний, А. Капська, М. Кравченко, О. Крутій, Т. Кір'ян, О. Радченко, Є. Романенко, Е. Лібанова, О. Палій, І. Пижик, В. Попович, В. Пасічник, А. Решетніченко, В. Скуратівський, О. Саган, Г. Сагач, Ю. Сурмін, Л. Филипович, Ю. Чорноморець, Г. Щокін, П. Шевчук, А. Ягодка, В. Яценко, П. Яроцький та ін.

Вивчаючи сутність, основні принципи та категорії соціальної політики християнських церков України, її взаємозв'язок із соціальною доктриною християнства, соціальною роботою церкви, державним управлінням, освітою, вихованням, соціальним служінням, варто звернутися до наукових розробок церковних ієрархів та богословів: патріарха Варфоломія (Архондоніса), патріарха Філарета (Денисенка), митрополита Володимира (Сабодана), кардинала Любомира (Гузара), митрополита Онуфрія (Березовського), митрополита Мефодія (Кудрякова), митрополита Макарія (Малетича), митрополита Олександра (Драбинки), митрополита Епіфанія (Думенка), митрополита Дмитрія (Рудюка), архієпископа Святослава (Шевчука), єпископа Гавриїла (Кризини), єпископа Віктора (Беда), єпископа Бориса (Гудзяка), архімандрита Кирила (Говоруна), протоієрея Георгія Коваленка, протоієрея Михайла Пеція, А. Аржаковського, О. Філоненка, М. Черенкова, С. Саннікова, Р. Соловія, В. Хромця, А. Юраша [3, 4, 5, 6, 12, 13].

Аналіз наукових досліджень і публікацій надає підстави стверджувати, що ступінь розробленості теорії соціальної політики церкви у вітчизняній і світовій науці державного управління ще донедавна вважався незадовільним. Лише сьогодні світська наука та церковна думка спрямовують науковий вектор на питання соціальної доктрини християнства, політичної теології, соціального вчення церкви, домінування духовних цінностей у політичному житті [1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10].

Мета статті. Головною метою цієї роботи є вивчення соціальної політики українських православних церков в контексті державного управління.

Для досягнення мети були поставлені та вирішені такі завдання:

- визначити соціальну політику українських православних церков в державно-управлінському контексті;
- описати ключові сучасні підходи до розуміння соціального вчення церкви, соціального служіння релігійних громад;
- обґрунтувати ціннісні пріоритети діалогу держави та церкви, взаємовідносини влади і релігійних організацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наголосимо, що частина українських православних церков: Українська православна церква київського патріархату (УПЦ КП) – патріарх Філарет (Денисенко) і Українська автокефальна православна церква (УАПЦ) – митрополит Макарій (Малетич), пройшовши довгий шлях подолання розколу з ініціативи української держави та патріарха Константинопольського Варфоломія (Архондоніса) 15 грудня 2018 створили нову самостійну Православну церкву України (ПЦУ). Зазначимо, що це рішення про об'єднання підтримали і два архієрея із Української православної церкви (УПЦ) – митрополит Симеон (Шостацький) і митрополит Олександр (Драбинко). 6 січня 2019 року Православна церква України (ПЦУ) отримала від вселенського престолу Томос (грамоту) про автокефалію, а 3 лютого 2019 у Святій Софії Київській відбулася інтронізація Предстоятеля ПЦУ, митрополита Київського і всієї України Епіфанія (Думенка).

Важливо, щоб поки що різні церковні інституції: Українська православна церква (УПЦ) – митрополит Онуфрій (Березовський) і Православна церква України (ПЦУ) – митрополит Епіфаній (Думенко), які з різних канонічних, історичних, політичних, культурологічних та геополітичних причин поки що не знайшли повного порозуміння та єдності, свідчили перед сучасним світом про духовні цінності християнства, утверджували теологічні засади розвитку науки, освіти, культури, працювали разом на благо української держави та суспільства.

Відомо, що українське православ'я століттями допомагало нашому народу вистояти у часи нелегких історичних випробувань, духовно та ідейно зміцнюючи українську державу. Зауважимо, що соціальна політика церкви – це один з видів християнської священної місії, яка спрямована на інтеграцію релігійних громад у служінні Богові та сучасній людині з метою забезпечення єдності, цілісності суспільства у Христі та розв'язання соціальних суперечностей життя сучасного людства. «Сьогодні православна церква в Україні, стоячи на державницьких позиціях і захищаючи її інтереси, є духовним фундаментом держави. Ми засуджуємо будь-які спроби тим чи іншим шляхом дискредитувати нашу державність. Церква як божественний організм завжди буде виступати і підтримувати ідею консолідації, миру і злагоди в українському суспільстві» [13].

Глибоко переконані, що сучасне українське православ'я потребує якісної перебудови сфери свого соціального служіння, місіонерства, просвітництва, прискореної реалізації проектів конструктивного діалогу релігійних громад з представниками державної влади, науки, освіти, медицини, армії, громадських організацій на шляху розвитку соціальної платформи України. Ідея розбудови соціальної політики церкви відповідає біблійним засадам формування місії християнства, релігійній етиці, християнській моралі, духовним цінностям і традиціям православ'я, прагненням християнського світу до соборності, єдності,

соціальної справедливості, свободи, самореалізації і гідності людської особистості.

На нашу думку, саме соціальна політика українських православних церков може стати ціннісною складовою національної доктрини державотворення [9, с. 28–30]. Без духовного фундаменту та духовної ідеї ніяка держава не може існувати й розвиватися. Розвиток української держави, громадянського суспільства і нації в цілому без національної ідеї на основі релігійних переконань та духовних цінностей так само неможливий, як життя тіла без душі. Переконані, що взаємодія церков з українською державою у процесі суспільно-політичних трансформацій, її богословське осмислення та політологічне вивчення є важливими як для соціальної доктрини православної церкви, політичної теології, державного управління, політичної психології, політології, так і для подальшого науково-теоретичного та інформаційно-аналітичного осмислення суспільно-політичних відносин в Україні.

З точки зору соціально вчення церкви, можна дійти висновку, що самоорганізаційні духовні та соціальні процеси, які відбуваються на рівні церковних парафій горизонтальних зв'язків, ефективно впливають на розвиток процесів державотворення та усього громадянського суспільства в Україні. Зважаючи на ситуацію в цілому, виникає потреба переглянути позиції щодо напрямів подальшого розвитку діалогу церкви та держави у процесі державотворення, акцентуючи увагу на мотивації самоорганізаційних процесів в управлінні на рівні церковних громад, потенційних можливостях співпраці інститутів церкви, держави та громадянського суспільства в духовній, культурній, освітній сферах, досягненні паритету на рівні вертикально-горизонтальних зв'язків з метою збалансування: інтересів суб'єкта та об'єкта державного управління.

Зауважимо, що соціальна політика церкви є системою духовних, соціальних управлінських, регулятивних, саморегулятивних способів і форм діяльності християн (релігійних громад), сукупністю теологічних принципів, рішень і дій християнства, що втілюються в соціальних програмах і соціальній практиці релігійних громад, суспільних об'єднань з метою задоволення соціальних потреб людської особистості, збалансування духовних та соціальних інтересів релігійних інститутів, людини, соціальних груп суспільства, досягнення соціальних цілей, розв'язання соціальних завдань, формування соціальних цінностей. Соціальна політика церкви у широкому розумінні – це система громадських та індивідуальних способів і форм християнської діяльності, спрямованих на створення умов для всебічної самореалізації соціального потенціалу християнина у світлі біблійного одкровення та священного передання церкви.

Обґрунтовуючи діалог держави та церкви, взаємовідносини влади і релігійних організацій, наведемо основні напрями співпраці церкви та держави, які зазначені у соціальній концепції УПЦ:

«Сферами співпраці церкви й держави у нинішній історичний період є:

а) миротворство на міжнародному, міжетнічному та громадянському рівнях, сприяння порозумінню й співробітництву між людьми, народами та державами;

- б) турбота про збереження моральності в суспільстві;
- в) духовні, культурні, моральні та патріотичні освіта й виховання;
- г) справи милосердя та благодійності, розвиток спільних соціальних програм;
- д) збереження, відродження й розвиток історичної та культурної спадщини, включаючи турботу про охорону пам'яток історії і культури;
- е) діалог з органами державної влади будь-яких гілок і рівнів з питань, значущих для Церкви й суспільства, у тому числі у зв'язку з виробленням відповідних законів, підзаконних актів, розпоряджень і рішень;
- ж) піклування про воїнів і співробітників правоохоронних установ, їхнє духовно-моральне виховання;
- з) робота з профілактики правопорушень, піклування про осіб, які перебувають у місцях позбавлення волі;
- и) наука, включаючи гуманітарні дослідження;
- і) охорона здоров'я;
- к) культура і творча діяльність;
- л) робота церковних і світських засобів масової інформації;
- м) діяльність з охорони навколишнього середовища;
- н) економічна діяльність на користь церкви, держави й суспільства;
- о) підтримка інституту сім'ї, материнства й дитинства;
- п) спротив діяльності псевдорелігійних структур, небезпечних для особи й суспільства.

Церковно-державна співпраця можлива також і в ряді інших галузей у тих випадках, коли вона служить виконанню завдань, відповідних переліченим вище напрямкам церковно-державної взаємодії» [7, с. 14].

Виклики, що стоять перед українською державою та православними церквами України (УПЦ, ПЦУ), вимагають створення концепції взаємодії церковних, державних інституцій та громадянських об'єднань, зміцнення соціальної політики церкви. Вся історія соціальної думки християнства є історією пошуків духовних підходів та методів побудови життя суспільства на засадах християнської моралі. Саме тому церква приділяє велику увагу розвитку стосунків з державою, суспільством загалом, відчуваючи його прагнення та занепокоєння.

Вивчаючи історію, соціологію, державне управління, стає зрозуміло, що навіть у секулярному суспільстві церква впливає на формування духовного світу людини, політичну ідеологію, геополітику, соціальну політику держави та загалом гуманізує світ. Такий вплив церковних інститутів ґрунтується на богословському осмисленні буття та покликанні людини у світлі християнської віри, яка служить базисом гармонізації складного та багатогранного процесу соціалізації людини.

Політичні, соціальні та економічні трансформації України поступово зумовлюють розуміння необхідності пріоритетного розвитку соціальної доктрини християнства, соціального служіння та соціальної політики церкви, бо без цього просто неможливе створення сприятливих умов життєдіяльності сучасного суспільства. Тому сьогодні стає дедалі зрозумілішим, що важливим

чинником розвитку теологічної науки в Україні є встановлення діалогу соціального вчення церкви та державного управління.

Соціальна політика церкви – складова священної місії християнства у світі, яку проводять церковні структури (синодальні відділи, єпархії, релігійні громади) та громадські організації (братства, згромадження, духовні центри). Соціальна політика церкви покликана через призму священного передання та святого письма розв'язувати духовні й соціальні суперечності в житті суспільства. Історичний досвід України та інших держав світу свідчить, що там, де діяльність релігійних організацій незначна, створюються передумови для тотальної зневіри, корупції, релятивізму, соціальної нерівності, духовної апатії, падіння духовності та духовно-морального регресу. Відсутність моралі, соборності, громадянського суспільства несе небезпеку для існування людини, продукує різке соціальне розмежування суспільства, тотальне зниження рівня особистої, соціальної і національної безпеки держави.

Церква закликає сучасну людину до постійного духовного розвитку і звернення, тому що християнська віра дає цілісний образ світу та людини, на який він може орієнтуватися. Не випадково місія церкви в сучасному світі включає: проповідь Слова Божого (Святого Письма), богослужіння (таїнства і обряди) та соціальне служіння ближньому. Адже йдеться про усвідомлення відповідальності християнина перед Богом, церквою й державою, про конкретну участь кожної людини у соціальній організації життя українського суспільства.

Висновки і перспективи подальших досліджень. На нашу думку, церква, розкриваючи християнинові його власний багатий духовний світ, актуалізуючи та вмотивовуючи його соціальну й політичну активність, надихаючи на творчість та процеси конструктивного пізнання, творення, змінення світу, значною мірою огорожує людину від різних соціальних і політичних конфліктів, в тому числі між людиною та суспільством. Тому не викликає заперечень те, що соціальна політика українських православних церков формує гуманітарне поле сучасної соціальної політики української держави. Про це свідчать розробки українських вчених про сталий розвиток майбутнього суспільства, які наголошують, що слід визнати пріоритет релігійного, причому християнського методу і досвіду пізнання світу, який вирізняється своїм оптимістичним настроєм, еволюційно відкритим баченням розвитку людини. На думку соціологів, економістів, філософів, саме християнство закликає суспільство постійно наближувати свою сутність до духовних ідеалів.

Отже, в ході проведеної розвідки визначено, що провідним трендом модернізації соціальної політики церкви є встановлення конструктивного діалогу держави та церкви. Важливість та необхідність ґрунтовного наукового дослідження соціальної політики православних церков в Україні полягає в тому, що соціальна робота церковних парафій є важливим фактором розбудови соціальної держави. Головним у цьому контексті є те, що розробка та зміцнення соціальної політики церкви – це фундамент теологічного, філософського й соціологічного дискурсу та стратегічний ресурс розвитку інститутів самої церкви. Соціальна політика церкви набуває особливого значення як для інститутів громадянського суспільства в Україні, так і для української держави.

Література:

1. Бердяев Н. А. Царство Духа и царство Кесаря. Москва : АСТ; Харьков : Фолио, 2003. 679 с.
2. Булгаков С. Н. История экономических и социальных учений. Москва: Астрель, 2007. 988 с.
3. Володимир (Сабодан), Митрополит Київський і всієї України. Доповіді, промови, звернення. Київ : Видавничий відділ Української Православної Церкви, 2011. 422 с.
4. Вселенський Патріарх Варфоломій. Віч-на-віч із Тайною. Православне християнство у сучасному світі. Київ : ДУХ І ЛІТЕРА, 2011. 360 с.
5. Кирило (Говорун), архимандрит. Українська публічна теологія. Київ: Відкритий Православний Університет Святої Софії-Премудрості, ДУХ І ЛІТЕРА, 2017. 144 с.
6. Мартишин Д. С. Діалог Української Православної Церкви та суспільства у процесі політичних трансформацій України: монографія. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. 272 с.
7. Основи соціальної концепції Української Православної Церкви. Київ: Інформ.–вид. центр УПЦ, 2002. 80 с.
8. Основы социальной концепции Русской Православной Церкви. Москва: Отдел внешних церковных связей Московского Патриархата, 2001. 128 с.
9. Радченко О. В. Ціннісна система суспільства як механізм демократичного державотворення: монографія. Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2009. 380 с.
10. Раметов И. А., Мартышин Д. С. Вклад русской религиозной философии в развитие социального учения Православной Церкви. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2016. 124 с.
11. Религиозная этика: краткий конспект лекций для студентов-заочников / Автор-сост. протоиерей Дионисий Мартышин. Київ : ДП «Издат. дом «Персонал», 2011. 82 с.
12. Ходр Георгий, митрополит Гор Ливанских. Призыв Духа: Церковь и общество. Київ: Дух і Літера, 2006. 284 с.
13. Церква і світ на початку третього тисячоліття: Декларація Ювілейного помісного собору Української Православної Церкви Київського Патріархату, присвяч. Святкуванню 2000–ліття Різдва Христового 2001 р. *Релігійно-інформаційна служба України*. URL: http://risu.org.ua/ua/index/resources/church_doc/uoskr_doc/34099/ (дата звернення: 17. 01. 2019).
14. Чопей Богдан, Мартышин Дионисий, протоиерей. Основы социального учения Русской Православной Церкви: учеб. пособие. Київ : Духовно-просветительский Центр имени Святых Апостолов, ДП «Издательский дом «Персонал», 2013. 306 с.
15. Шмеман Александр, протопресвитер. Вера и Церковь. Сборник. Москва: Книжный Клуб Книговек, 2012. 592 с.

References:

1. Berdyaev, N. A. (2003). *Tsarstvo Dukha i tsarstvo Kesarya [The Kingdom of the Spirit and the Kingdom of Caesar]*. V. N. Kalyuzhnyi (Eds.). Moscow: AST; Kharkov: Folio [in Russian].
2. Bulgakov, S. N. (2007). *Istoriya ekonomicheskikh i sotsialnykh ucheniy [The history of economic and social studies]*. V. V. Sapov (Eds.). Moscow: Astrel [in Russian].
3. Volodymyr (Sabodan), Metropolitan of Kiev and All Ukraine. (2011). *Dopovidi, promovy, zvernennia [Reports, speeches, appeals]*. Kyiv: Vydavnychiy viddil Ukrainskoi Pravoslavnoi Tserkvy [in Ukrainian].
4. Ecumenical Patriarch Varfolomii. (2011). *Vich-na-vich iz Tainoiu. Pravoslavne khrystyianstvo u suchasnomu sviti [Face-to-face with Secret. Orthodox Christianity in the modern world]*. Kyiv: DUKh I LITERA [in Ukrainian].
5. Kyrylo (Hovorun), Archimandrite. (2017). *Ukrainska publiczna teolohiia [Ukrainian Public Theology]*. Kyiv: Vidkrytyi Pravoslavnyi Universytet Sviatoi Sofii-Premudrosti, DUKh I LITERA [in Ukrainian].
6. Martyshyn, D. S. (2017). *Dialoh Ukrainskoi Pravoslavnoi Tserkvy ta suspilstva u protsesi politychnykh transformatsii Ukrainy [Dialogue of the Ukrainian Orthodox Church and Society in the Process of Political Transformations in Ukraine]*. Kyiv: DP «Vyd. dim «Personal» [in Ukrainian].
7. *Osnovy sotsialnoi kontseptsii Ukrainskoi Pravoslavnoi Tserkvy [The basis of the social conception of the Ukrainian Orthodox Church]*. (2002). Kyiv: Inform.-vyd. tsentr UPTs [in Ukrainian].
8. *Osnovy sotsialnoy kontseptsii Russkoy Pravoslavnoy Tserkvi [The foundations of the social concept of the Russian Orthodox Church]*. (2001). Moscow: Otdel vneshnikh tserkovnykh svyazey Moskovskogo Patriarkhata [in Russian].
9. Radchenko O. V. (2009). *Tsinnisna systema suspilstva yak mekhanizm demokratychnoho derzhavotvorennia [Valuable system of society as a mechanism of democratic state-building]*. Kharkiv: Vyd-vo KharRI NADU «Mahistr», 380 p. [in Ukrainian].
10. Rametov I. A., Martyshin D. S. (2016). *Vklad russkoy religioznoy filosofii v razvitie sotsial'nogo ucheniya Pravoslavnoy Tserkvi [Contribution of Russian religious philosophy to the development of the social doctrine of the Orthodox Church]*. Kiev: DP «Vyd. dim «Personal», 124 p. [in Russian].
11. Martyshin D., protoiereus (2011). *Religioznaya etika [Religious ethics]*. Kyiv: DP «Izdat. dom «Personal», 82 p. [in Russian].
12. Khodr, G., Metropolitan of the Mountains of Lebanon. (2006). *Prizyv Dukha: Tserkov i obshchestvo [The Call of the Spirit: Church and Society]*. Kyiv: Dukh i Litera [in Russian].
13. *Cerkva i svit na pochatku tret'ogo tysjacholittja [Elektronnyj resurs]: Deklaracija Juvilejnogo pomisnogo soboru Ukrai'ns'koi' Pravoslavnoi' Cerkvy Kyi'vs'kogo Patriarhatu, prysvjach. svjatkuvannju 2000–littja Rizdva Hrystovogo 2001 r. – available at: http://risu.org.ua/ua/index/resources/church_doc/uockp_doc/34099/.*
14. Chohey, B., Martyshin, D., Protoiereus. (2013). *Osnovy sotsialnogo ucheniya Russkoy Pravoslavnoy Tserkvi [The foundations of the social doctrine of the*

Russian Orthodox Church]. Kyiv: Dukhovno-prosvetitelkiy Tsentr imeni Svyatykh Apostolov, DP «Izdatel'skiy dom «Personal» [in Russian].

15. Shmeman, A., Protopresbyter. (2012). *Vera i Tserkov. Sbornik [Faith and the Church. Collection]*. Moscow: Knizhnyy Klub Knigovek [in Russian].

Political, social and economic transformations in Ukraine gradually lead to an understanding of the need for the priority development of the social doctrine of Christianity, social service and social policy of the Church, as without this it's simply impossible to create favorable conditions for the life of modern society. Therefore, it becomes increasingly clear that an important factor in the development of theological science in Ukraine is the establishment of a dialogue of the social doctrine of the Church and public administration.

The social policy of the Church is a component of the sacred mission of Christianity in the world, which is carried out by Church structures (synodal divisions, eparchies, religious communities) and public organizations (fraternities, congregations, spiritual centers). The social policy of the Church is called through the prism of sacred tradition and Holy Bible to resolve spiritual and social contradictions in the life of society. Historical experience of Ukraine and other countries of the world shows that where the activities of religious organizations are insignificant, - preconditions for total loss, corruption, relativism, social inequality, spiritual apathy, fall of spirituality and spiritual and moral regress are created. The lack of morality, unity, civil society carries a danger to the existence of man, produces a sharp social division of society, total decline in the level of personal, social and national security of the state.

From the point of view of the social doctrine of the Church we can conclude that the self-organizing spiritual and social processes that take place at the level of church parishes of horizontal ties effectively influence the development of the processes of state formation and the whole civil society in Ukraine. Taking into account the situation as a whole, there is a need to reconsider the positions regarding the further development of the dialogue between the Church and the state in the process of state building, focusing on the motivation of self-organization processes in governance at the level of church communities, potential opportunities for cooperation between the institutes of the Church, state and civil society in the spiritual, educational spheres, achieving parity at the level of vertical-horizontal ties in order to balance: the interests of the subject and the object of public administration.